

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/49/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6717203600
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kvietok
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6717203600.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kvietka a sudcov Mgr. Martina Štubniaka a Mgr. Janky Benkovičovej, v spore žalobcu V. W. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX B. XXX, právne zastúpeného JUDr. Dušan Serek advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom Nová Doba 489/15, 027 43 Nižná, IČO: 47 258 781, proti žalovaným 1/ West Field, s. r. o., so sídlom Magurská 37, 974 11 Banská Bystrica, IČO: 50 452 665, 2/ Z. F., rod. V., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX B. XX, obaja žalovaní právne zastúpení Advokátska kancelária Vasil', Šimonovič & partners, s. r. o., so sídlom Kuzmányho 29, 040 01 Košice, IČO: 47 240 482, o určenie čiastočnej neplatnosti právneho úkonu, o odvolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 17C/9/2017-115 z 12. októbra 2017, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

II. Žalovaní 1/ a 2/ sú **p o v i n n í** zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 12. 10. 2017 určil, že je neplatným právny úkon - vyhlásenie žalovanej 2/ ako vkladateľa, o vložení nehnuteľnosti do majetku právnickej osoby žalovaného 1/, ktorého vklad do katastra nehnuteľností bol povolený Okresným úradom Zvolen, katastrálnym odborom dňa 16. 01. 2017 pod spisovou značkou V XXXX/XXXX, a to v tej časti, v ktorej predmetom tohto právneho úkonu bol prevod podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam - pozemkom registra „E“, evidované na mape určeného operátu ako KN-E parc. č. XXX/X - orná pôda o výmere XXXX m², zapísaná na LV č. XXXX pre okres D., obec a k. ú. B., v spoluvlastníckom podiele 1/48, v pomere k celku, KN-E parc. č. XXX/XXX - orná pôda o výmere XX m², zapísaná na LV č. XXXX pre okres D., obec a k. ú. B., v spoluvlastníckom podiele 1/48, v pomere k celku, KN-E parc. č. XXX - trvalé právne porasty o výmere XXXX m², zapísaná na LV č. XXXX pre okres D., obec a k. ú. B., v spoluvlastníckom podiele 1/48, v pomere k celku. O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd tak, že vyslovil povinnosť žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie konštatoval, že mal vykonaným dokazovaním preukázané, že žalovaná 2/ ako podielová spoluvlastníčka predmetných nehnuteľností s podielom o veľkosti 1/48 vedených na LV č. XXXX obec a k. ú. B., okres D. porušila predkupné právo žalobcu ako ďalšieho podielového spoluvlastníka týchto nehnuteľností s podielom o veľkosti 3/16 tým, že pred prevodom svojho spoluvlastníckeho podielu formou jeho vloženia ako nepeňažného vkladu do spoločnosti žalovaného 1/, neponúkla spoluvlastnícky podiel na odkúpenie žalobcovi, resp. ostatným

podielovým spoluvlastníkom a nešlo ani o prevod na žalovaného 1/ ako blízku osobu, kedy by sa predkupné právo s poukazom na ust. § 140 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) neaplikovalo. Preto žalobcovi vzniklo právo domáhať sa určenia neplatnosti napadnutého právneho úkonu.

3. Ohľadne námietok žalovaných 1/ a 2/ o procesnej neprípustnosti podanej žaloby súd prvej inštancie uviedol, že ju nepovažoval za žalobu podľa ust. § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Išlo o žalobu podľa ust. § 137 písm. c) CSP založenú na požiadavke rozhodnutia o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Žalobca preukázal naliehavý právny záujem, pretože jedine určením neplatnosti predmetného právneho úkonu sa vyrieši právna neistota medzi sporovými stranami. Žalobca ako podielový spoluvlastník je aktívne vecne legitimovaný v zmysle § 40a v spojení s § 140 OZ domáhať sa vyslovenia neplatnosti právneho úkonu z dôvodu porušenia zákonného predkupného práva.

4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie aplikujúc ust. § 255 ods. 1 CSP a plne úspešnému žalobcovi priznal voči neúspešným žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Proti rozsudku prvoinštančného súdu podali v zákonnej lehote odvolanie obaja žalovaní. Navrhli rozsudok zmeniť tak, že žaloba bude odvolacím súdom zamietnutá a bude im priznaná náhrada trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

6. Odvolanie právne odôvodnili ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP, teda tým, že súd prvej inštancie vychádzal pri svojom rozhodovaní z nesprávneho právneho posúdenia veci. V prípade žalobcom podanej žaloby nešlo o žalobu podľa ust. § 137 písm. c) CSP, ale o žalobu podľa ust. § 137 písm. d) CSP týkajúcu sa určenia právnej skutočnosti - neplatnosti právneho úkonu, pri ktorej sa naliehavý právny záujem nevyžaduje. Žalobou podľa ust. § 137 písm. d) CSP možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného právneho predpisu. Žalobcovi ale zo žiadneho osobitného právneho predpisu nevyplýva možnosť podať žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu, pretože takýmto nie je ani ust. § 140 OZ. V zmysle právnej teórie (komentára k Civilnému sporovému poriadku) sú nimi napr. žaloba podľa § 77 Zákonníka práce o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, podľa § 711 ods. 6 OZ ohľadne neplatnosti výpovede alebo podľa § 131 ods. 1 Obchodného zákonníka týkajúca sa určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia. Ak sa teda žalobca domáhal určenia neplatnosti právneho úkonu, domáhal sa určenia právnej skutočnosti. Bolo potrebné aplikovať ust. § 137 písm. d) CSP a nie ust. § 137 písm. c) CSP, ako to urobil prvoinštančný súd a preto nebolo možné žalobcom podanej žalobe vyhovieť.

7. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaných 1/ a 2/ žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť a priznať mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Poukázal na to, že súd prvej inštancie dostatočne zdôvodnil prečo považoval aj vyhlásenie vkladateľa o vložení spoluvlastníckeho podielu do základného imania obchodnej spoločnosti za právny úkon, na ktorý je treba aplikovať povinnosti spoluvlastníka vyplývajúce z ust. § 140 OZ a správne skonštatoval, že spoluvlastník sa môže dovoliavať relatívnej neplatnosti takéhoto právneho úkonu v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka. Je na spoluvlastníkovi, ktoré z oprávnení patriacich mu v prípade porušenia predkupného práva si zvolí a ak sa dovoľá relatívnej neplatnosti (ako aj v tomto spore), má priamo zo zákona naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právneho úkonu a to buď v celom rozsahu alebo v rozsahu v akom sa relatívnej neplatnosti dovoľal. Preto nemožno prisvedčiť žalovaným, že by nemal naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Súd prvej inštancie neposudzoval vec podľa ust. § 137 písm. d) CSP, ako to namietajú žalovaní 1/ a 2/, ale podľa § 137 písm. c) CSP, čo vo svojom rozsudku v bode 19. odôvodnenia prvoinštančný súd aj uviedol. Napokon žalobca poukázal na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, resp. krajských súdov argumentujúc, že aj pred prijatím novej civilnoprocesnej úpravy existovala početná judikatúra, ktorá oprávnenému spoluvlastníkovi prisudzovala existenciu naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti právneho úkonu a nová právna úprava ust. § 137 písm. c) CSP len precizovala stabilný právny názor, že nie je potrebné naliehavý právny záujem preukazovať, ak vyplýva priamo zo zákona. V prípade porušenia predkupného práva podielového spoluvlastníka vyplýva z ust. § 140 v spojení s § 40a OZ.

8. Žalovaní 1/ a 2/ vo svojom vyjadrení k vyjadreniu žalobcu zotrvali na uplatnenej odvolacej argumentácii zdôrazňujúc, že za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku bolo potrebné, aby žalobca pri napadnutí

platnosti právneho úkonu preukázal existenciu naliehavého právneho záujmu. Platný Civilný sporový poriadok viaže možnosť podať určovaciu žalobu nie na existenciu naliehavého právneho záujmu a jeho preukázanie, ale na výslovné zákonné ustanovenie, ktoré priznáva žalobcovi právo domáhať sa na súde určenia, či tu právo je alebo nie je. Preto ust. § 140 Občianskeho zákonníka neposkytuje žalobcovi možnosť obrátiť sa na súd so žalobou o určenie neplatnosti právneho úkonu a teda je nesporné, že § 140 OZ nie je osobitným ustanovením, na ktoré mieri ust. § 137 písm. d) CSP.

9. V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP) vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario s použitím § 219 ods. 3 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

10. Podstatou odvolania žalovaných 1/ a 2/ bola iba (jediná) výhrada smerujúca k nesprávnej aplikácii ust. § 137 písm. c) CSP prvoinštančným súdom a preto odvolací súd viazaný touto odvolacou argumentáciou mohol (a musel) preskúmať správnosť napadnutého rozsudku len z hľadiska tohto odvolacieho dôvodu. Zaoberal sa len otázkou, či žalobcom podaná žaloba bola v danej situácii procesne prípustným prostriedkom ochrany ním uplatneného práva, keďže aj podľa odvolacieho súdu je možné domáhať sa neplatnosti i tak špecifického právneho úkonu, aký urobila žalovaná 2/ ako podielová spoluvlastníčka porušiac tým predkupné právo žalobcu vyplývajúce mu z ust. § 140 OZ a ktorý spočíval v tom, že vložila svoj spoluvlastnícky podiel ako nepeňažný vklad do základného imania žalovaného 1/ ako obchodnej spoločnosti.

11. Odvolací súd po preskúmaní spisu dospel k záveru, že je potrebné potvrdiť napadnutý rozsudok, pretože hoci súd prvej inštancie neaplikoval správne zákonné ustanovenie považujúc podanú žalobu za žalobu podľa ust. § 137 písm. c) CSP, jeho rozhodnutie je vo výsledku správne. Opodstatnene teda vyhovel podanej žalobe žalobcu. Žalovaní 1/ a 2/ síce dôvodne už počas prvoinštančného konania a potom aj v rámci odvolania poukazovali na skutočnosť, že podaná žaloba má charakter žaloby založenej na potrebe aplikácie ust. § 137 písm. d) CSP, aplikácia nesprávneho ustanovenia ale v tomto prípade nenaplnila zákonné dôvody na požadovanú zmenu (či zrušenie) rozhodnutia súdu prvej inštancie v smere zamietnutia žaloby, pretože v spore boli vykonané všetky potrebné dôkazy a odvolací súd sa nestotožnil s výkladom uvedeného ustanovenia ako ho podala žalovaná strana (aj) v odvolaní. Odvolací súd v tejto súvislosti dodáva, že nebol dôvod vyzývať sporové strany na vyjadrenie sa k možnému použitiu ust. § 137 písm. d) CSP, resp. k ust. § 34 ods. 2 katastrálneho zákona č. 162/1995 Z. z. (ktoré boli v konečnom dôsledku rozhodujúce pre právne posúdenie tohto sporu), pretože ust. § 382 CSP je zamerané na prevenciu pred tzv. prekvapivými rozhodnutiami odvolacieho súdu v prípade, že súd prvej inštancie posúdil vec podľa úplne iného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu než je potrebné aplikovať podľa odvolacieho súdu. V takom prípade je odvolací súd povinný stranám poskytnúť procesný priestor na zaujatie stanoviska, čím sa obsahovo naplní (ústavný) princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. V zmysle ust. § 382 CSP sa ustanovením všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité rozumie také ustanovenie, o ktorého výklad, resp. použitie nežiadala v priebehu konania žiadna sporová strana. V tomto prípade žalobca už v žalobe, ako aj v jej oprave (podanie zo dňa 10. 03. 2017 na č. I. 16 spisu) poukazoval na potrebu aplikácie ust. § 34 ods. 2 katastrálneho zákona a zasa žalovaní 1/ a 2/ počas konania na súde prvej inštancie ako aj v odvolacom konaní poukazovali na použitie a výklad ust. § 137 písm. d) CSP (ich odvolanie bolo založené práve iba na tomto argumente). Obe strany teda mali počas celého konania široké možnosti vyjadriť sa k uvedeným ustanoveniam, preto ani jedna z nich nemôže pociťovať ujmu v tom, že by sa rozhodlo podľa takých ustanovení, ktorých aplikáciu nemohli predpokladať, resp. bola by pre nich prekvapením.

12. V prípade podanej žaloby sa podľa odvolacieho súdu teda jedná o žalobu podľa ust. § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku, ktorý určuje, že žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

13. Niet pochyb, že právnou skutočnosťou je (aj) právny úkon, ktorý je právnou teóriou charakterizovaný ako tzv. subjektívna právna skutočnosť. Čiže v tomto smere nesporne bolo treba dať za pravdu žalovaným, že pokiaľ tu išlo o žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu, táto je subsumovateľná pod ust. § 137 písm. d) CSP upravujúce určenie právnej skutočnosti a nie pod ust. § 137 písm. c) CSP. Žalovaným ale nemožno prisvedčiť, že preto nebolo možné podanej žalobe vyhovieť.

14. Odvolací súd poukazuje najprv na skutočnosť, že po zmene civilno-procesnej úpravy, ktorá bola realizovaná s účinnosťou od 01. 07. 2016 prijatím Civilného sporového poriadku (a aj Civilného mimosporového poriadku) došlo ku kreovaniu novej koncepcie určovacích žalôb v podobe ustanovení § 137 písm. c) a písm. d) Civilného sporového poriadku. Táto je založená na tom, že určovacia žaloba má smerovať k určeniu konkrétneho práva, a to k určeniu jeho existencie alebo neexistencie, ak na takomto určení je naliehavý právny záujem. Je samozrejme možné aj naďalej žalovať na určenie právnej skutočnosti, to je ale limitované prípustnosťou takejto žaloby vo väzbe na osobitný právny predpis. Ako hovorí v týchto súvislostiach dôvodová správa k dotknutým ustanoveniam Civilného sporového poriadku „... Úplne nová koncepcia je zakotvená v písmenách c) a d), kde sa rozlišuje klasická určovacia žaloba a žaloba o určení inej právnej skutočnosti podľa písmena d). Záujmom zákonodarca bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti/platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. Medzi osobitné predpisy podľa písm. d) patria napr. Zákonník práce, Zákon o dobrovoľných dražbách a pod. ...“.

15. Z citovaného vyplýva, že nová úprava určovacích žalôb smerovala k tomu, aby boli určitým spôsobom „odfiltrované“, teda vylúčené ako procesne neprípustné také žaloby, ktoré s končenu platnosťou neriešili daný právny vzťah a v zásade boli len akoby medzistupňom ku podaniu ďalšej žaloby. Čiže slovami predchádzajúcej judikatúry viažucej sa ešte k určovacím žalobám z obdobia účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, zákonodarca mienil vylúčiť ako neprípustné žaloby, ktoré „neslúžili potrebám praktického života“ (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR publikované Zo súdnej praxe pod č. 40/1996, resp. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/112/2004, resp. sp. zn. 3Cdo/122/2009, atď.). Podľa odvolacieho súdu ale žalobcom podaná žaloba takouto „zbytočnou“ nebola.

16. Ustanovenie § 137 písm. d) CSP hovorí o tom, že prípustnosť použitia žaloby o určenie právnej skutočnosti sa viaže na „vyplývanie“ takejto možnosti z osobitného predpisu. I keď si je odvolací súd vedomý toho, že doslovný výklad je najslabšou a najmenej presvedčivou metódou výkladu právnych noriem, tento spôsob interpretácie dotknutého ustanovenia nasvedčuje tomu, že je postačujúcim pre prípustnosť podania žaloby o určenie právnej skutočnosti, ak je takáto možnosť vyvoditeľná z osobitného predpisu. To znamená, že ust. § 137 písm. d) CSP neurčuje, že musí ísť o osobitnú právnu úpravu, ktorá by (iba) explicitne pripúšťala možnosť podania žaloby o určenie právnej skutočnosti, ale podľa názoru odvolacieho súdu postačuje, ak prípustnosť takejto žaloby je vyjadrená v osobitnom ustanovení implicitne. Inými slovami, ak existuje určité zákonné ustanovenie a z jeho obsahovej stránky možno vyvodíť prípustnosť podania žaloby o určenie právnej skutočnosti, je takáto žaloba procesne prípustná.

17. Podľa názoru odvolacieho súdu je vo vzťahu k ust. § 137 písm. d) CSP takým osobitným predpisom ustanovenie § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v platnom znení (ďalej len „katastrálny zákon“), na ktoré popri ustanoveniach § 140 resp. § 40a OZ takisto poukazoval žalobca počas konania vo svojich písomných podaniach (viď samotná žaloba zo dňa 08. 03. 2017, resp. návrh na zmenu žaloby zo dňa 10. 03. 2017) a z ktorého vyvodzoval tvrdený naliehavý právny záujem na požadovanom určení. V tejto súvislosti odvolací súd len opakuje, že naliehavý právny záujem je podmienkou relevantnou vo vzťahu k aplikácii ust. § 137 písm. c) CSP [teda nie vo vzťahu k ust. § 137 písm. d) CSP] a preto ho v prejednávanom spore nebolo potrebné skúmať.

18. Podľa ustanovenia § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v platnom znení (ďalej len „katastrálny zákon“), ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu alebo neplatnosti dobrovoľnej dražby, okresný úrad vyznačí stav pred týmto právным úkonom alebo pred dobrovoľnou dražbou; to platí aj vtedy, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnu zmenou a ak je rozhodnutie súdu záväzné pre osoby, ktorých sa táto právna zmena týka.

19. Citované ustanovenie účinné v tejto podobe od 15. 10. 2008 je aj po vyššie popísanej zmene filozofie určovacích žalôb stále súčasťou platného právneho poriadku určujúc, že súdne rozhodnutie o vyslovení neplatnosti konkrétneho právneho úkonu (či neplatnosti dobrovoľnej dražby) je spôsobilým právnym podkladom pre vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností vyznačením stavu existujúceho pred právnym úkonom, ktorého neplatnosť sa súdnym rozhodnutím konštatovala. Zjednodušene, na podklade súdneho rozhodnutia o neplatnosti právneho úkonu sa obnoví predtým zapísaný stav.

20. Podstata ustanovenia § 34 ods. 2 katastrálneho zákona teda zostala zachovaná aj po zmene procesnej úpravy účinnnej od 01. 07. 2016, hoci článkom XXXVI. zákona č. 125/2016 Z. z. o niektorých opareníach súvisiacich s prijatím nových procesných kódexov (CSP, CMP, SSP) došlo k novelizácii katastrálneho zákona [dokonca aj v dotknutom ust. § 34 ods. 2, kde sa menila odkazová norma 10eb) smerujúca už na nové ust. § 228 CSP]. Zákonodarca ponechal ustanovenie obsahovo nezmenené majúc na zreteli, že stále sa môže vyskytnúť praktická situácia, kedy bude vhodné neplatnosť právneho úkonu týkajúceho sa nehnuteľnosti konštatovať súdnym rozhodnutím a takéto rozhodnutie potom bude mať účinky vo vzťahu k zápisom do katastra nehnuteľností.

21. Ak preto súdne rozhodnutie o neplatnosti právneho úkonu týkajúceho sa nehnuteľnosti je podľa aktuálnej právnej úpravy (stále) zapisateľné do katastra nehnuteľností (tzn. že ak súdne rozhodnutie konštatujúce neplatnosť právneho úkonu je spôsobilým podkladom zmeny zápisu v katastri nehnuteľností), znamená to, že právna úprava aj po zmene koncepcie určovacích žalôb akceptuje existenciu súdneho rozhodnutia o neplatnosti právneho úkonu vo vzťahu k nehnuteľnostiam. Takéto súdne rozhodnutie podľa súčasnej procesno-právnej úpravy môže byť založené len na žalobe o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP a teda môže byť výsledkom konania iniciovaného iba žalobou podľa tohto ustanovenia a práve preto treba považovať ust. 34 ods. 2 katastrálneho zákona za osobitný predpis vo vzťahu k ust. § 137 písm. d) CSP. Povedané aj opačne, ak by vo vzťahu k ust. § 137 písm. d) CSP nemalo byť ust. § 34 ods. 2 katastrálneho zákona považované za osobitnú úpravu, znamenalo by to, že sa prijatím Civilného sporového poriadku stalo ustanovenie § 34 ods. 2 katastrálneho zákona obsoletným (už prakticky nepoužiteľným), k čomu podľa odvolacieho súdu nová procesno-právna úprava nesmerovala.

22. Na základe týchto úvah odvolací súd uzatvára, že ak právna úprava akceptuje súdne rozhodnutie o neplatnosti právneho úkonu ako do katastra nehnuteľností zapisateľný výsledok sporového konania iniciovaného na podklade ust. § 137 písm. d) CSP, treba pripustiť aj žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu, ak táto neznamena len parciálne riešenie daného problému a ak sa ňou odstráni právna neistota, t. j. právne postavenie strán sporu sa stane istým bez toho, že by muselo nasledovať ešte ďalšie súdne konanie. Ak teda súdne rozhodnutie je v konkrétnom prípade spôsobilé obnoviť stav zapísaný v katastri nehnuteľností pred neplatným právnym úkonom, žalobu o určenie jeho neplatnosti nemožno apriori vylúčiť ako procesne neprípustnú. Podľa odvolacieho súdu len takýto výklad zodpovedá úmyslu zákonodarcu „vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti/platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej“. Práve v rozpore s uvedeným by bolo konštatovanie, že formálne je žaloba o neplatnosť právneho úkonu k nehnuteľnosti podľa § 137 písm. d) CSP neprípustná (i keď by inak uspokojivo riešila daný právny vzťah) a treba podať žalobu o určenie, že tu právo je alebo nie je, lebo tým by práve došlo k zbytočnému rozmnoženiu sporov.

23. Aplikujúc tieto východiská na prejednávajúcu vec dospel odvolací súd k záveru, že v danom prípade nebola žaloba žalobcu „nezmyselnou“, resp. nič podstatné neriešiacou žalobou, pretože na jej základe súdom prvej inštancie vyslovená čiastočná neplatnosť právneho úkonu je podkladom pre to, aby bol obnovený zápis žalovanej 2/ ako (pôvodnej) podielovej spoluvlastníčky v katastri nehnuteľností. Tým sa bez potreby vyvolania ďalšieho sporu odstráni existujúca právna neistota tak žalobcu ako aj žalovaných 1/ a 2/ v otázke, kto tvorí okruh subjektov spoluvlastníckeho vzťahu k daným nehnuteľnostiam a to bude mať potom svoj odraz v stave zápisu v katastri nehnuteľností (§ 70 katastrálneho zákona).

24. Akceptácia výkladu ust. § 137 písm. d) CSP podaného v odvolaní žalovanými 1/ a 2/ by znamenala čisto formalistický prístup nezohľadňujúci to, že Slovenská republika je právnym štátom v materiálnom (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR) a nie vo formálnom ponímaní, čo vysvetlil Ústavný súd SR v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/08 zo dňa 20. 05. 2009 slovami: „Materiálny právny štát sa nezakladá na zdanlivom dodržiavaní práva či na formálnom rešpektovaní jeho obsahu spôsobom, ktorý predtiera súlad právne významných skutočností s právnym poriadkom. Podstata materiálneho právneho štátu spočíva v uvádzaní platného práva do súladu so základnými hodnotami demokraticky usporiadanej spoločnosti a následne v dôslednom uplatňovaní platného práva bez výnimiek založených na účelových dôvodoch.“ Na to možno nadviazať citáciou nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 72/2010 zo dňa 04. 05. 2010, podľa ktorého „V súvislosti s výkladom a aplikáciou príslušných právnych predpisov musí súd prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž

podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.“.

25. Aj z uvedených dôvodov by podľa odvolacieho súdu nebolo ústavne akceptovateľným (viď aj čl. 3 ods. 1 Základných princípov Civilného sporového poriadku) zamietnuť žalobu žalobcu v zásade len vzhľadom na formuláciu žalobného petitu a tým nepriamo povedať, že si má na ochranu svojho právneho postavenia podať novú žalobu vychádzajúcu v podstatnom z toho istého skutkového základu, akurát s inak formulovaným petitom (znejúcim napr. na určenie spoluvlastníckeho podielu žalovanej 2/ ako pôvodnej podielovej spoluvlastníčky, ktorá jeho predkupné právo porušila). Jednoducho by nebolo správnym nútiť žalobcu k tomu, aby v podstate na rovnakých skutkových okolnostiach podal novú žalobu smerujúcu k opätovnému zápisu žalovanej 2/ ako podielovej spoluvlastníčky v katastri nehnuteľností (a riešiacu aktuálny zápis žalovaného 1/ ako podielového spoluvlastníka), ak ten istý výsledok je dosiahnuteľný už podanou žalobou. Zmyslom procesného práva je totiž poskytnutie ochrany subjektívnym právam vyplývajúcim z práva hmotného a nie vytváranie prekážok na ich presadenie. Podľa odvolacieho súdu nemožno uprednostniť striktnú aplikáciu procesnej normy na úkor spravodlivej ochrany porušeného práva.

26. V neposlednom rade odvolací súd poukazuje na obdobne racionálne riešenie nastolenej problematiky ust. § 34 ods. 2 katastrálneho zákona Najvyšším súdom SR v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/137/2017 zo dňa 21. 06. 2018, v ktorom bola riešená (podstatou totožná) otázka žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu - záložnej zmluvy týkajúcej sa nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností. Najvyšší súd dal za pravdu tomu, že ak na obnovenie stavu existujúceho v katastri nehnuteľností pred neplatným právnym úkonom je potrebné rozhodnutie súdu o jeho neplatnosti, žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu je procesne prípustným prostriedkom ochrany.

27. Vzhľadom na všetko uvedené bol rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku vecne správnym a preto ho odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil, a to vrátane výroku o trovách konania, kde súd prvej inštancie správne aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 CSP zakladajúce plne úspešnému žalobcovi náhradu trov konania v plnom rozsahu, t. j. v rozsahu 100 %. Záverom ešte odvolací súd dodáva, že aj keď sa vo všeobecnosti možno stotožniť s výkladom podávaným žalovanými 1/ a 2/ označeným komentárom k dotknutým ustanoveniam Civilného sporového poriadku, ide o právne nezáväzný názor nereflektujúci skutkové osobitosti, ktoré sa v tom-ktorom konkrétnom prípade môžu vyskytnúť.

28. Žalobca bol v odvolacom konaní úspešný a preto mu odvolací súd podľa § 396 ods. 1 s použitím § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % účelne vynaložených trov konania. O výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

29. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).